

Hart&ziel

Ik ben
rijk
gezegend

8

Geef jongeren de sleutels van de kerk

Jonge Theoloog des Vaderlands Tabitha van Krimpen

Het is een droom van haar die uitgekomen is. Tabitha van Krimpen is uitgeroepen tot Jonge Theoloog des Vaderlands. In die rol kan ze doen wat ze altijd al wilde: op de deur van de kerk bonzen dat er niet alleen over jongeren gesproken moet worden, maar dat jongeren 'de sleutel van de kerk' krijgen. Anders is het te laat. 'Er moet nu echt iets gebeuren. Want je vraagt je wel af hoe de kerk er uitziet over twintig, dertig jaar als we zo doorgaan.'

Wilfred Scholten

Broekpak

Tabitha (23 jaar) is verguld met de titel die ze het komend jaar mag dragen. 'Ik zie het ook als een blijk van waardering voor wat ik tot nog toe heb gedaan.' En dat is best veel. Ze studeerde bedrijfskunde en theologie in Nijmegen en rondde een master bedrijfskunde af aan de Vrije Universiteit. Nu is ze bezig aan haar master bij de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam. Ze is daarnaast betrokken bij activiteiten in de Thomas op de Zuidas en bij Holy Hub, het platform voor zinzoekende millennials. Op haar website onthult ze ook dat ze in de tijd die ze over heeft kleding maakt. 'Ik ben nu bezig met een broekpak, want ik wil er nu meer dan ooit representatief uitzien.'

Ontmoeting en samen eten

Niet vreemd dat deze bezige bij als Jonge Theoloog zichzelf een loodzware missie oplegt: de kerk moet echt radicaal anders omgaan met jongeren. Als bedrijfskundige gebruikt ze een term uit dat vakgebied om het inzichtelijk te maken. De theologie en in het spoor daarvan de kerk moet meer *bottom up* gaan werken in plaats van *top down*, wat nu vaak gebeurt. 'We zijn als kerk

al snel te veel zingend. Begin van onderaf, bij de mensen in de samenleving, bij de jongeren. Kijk wat er bij hen speelt en leeft. Niet vanuit een instituut of een waarheid die je in pacht hebt. Dat werkt tegenwoordig niet meer.'

Bredere blik

Ze is niet de eerste die dit zegt en het klinkt makkelijk: in gesprek gaan met jongeren. Voor hen staat een 'theoloog' ver van hun belevingswereld af. Waarin verschilt Tabitha van al die anderen die het geprobeerd hebben? 'Vanuit de studie bedrijfskunde heb ik denk ik wel een wat bredere blik. Ik zie bij vrienden die zoekend zijn maar geen ervaring hebben met de kerk, dat zij drempels ervaren. Kijken ze op de website van een kerk, dan lezen ze alleen over de vieringen die daar gehouden worden. Maar ze zoeken een praatgroep waarin ze hun vragen kunnen delen met leeftijdsgenoten. Ze zoeken niet een viering op zondagochtend. Het is heel jammer als dat aanbod er dan niet is, dan haken ze bij voorbaat al af.' De kerk van de toekomst die Tabitha voor ogen heeft, ziet er voor jongeren heel anders uit. 'Wat mij betreft zijn er nieuwe vormen voor nodig. Waarom altijd die kerkdienst op zondagochtend? Bij mijn generatie sluit dat totaal niet aan. Laten we ons meer richten op individueel contact. De vroege kerk is zo ook begonnen. Met huiskringen, met ontmoeting, met samen eten. Daar ontstaan de gesprekken en daar is ook wel degelijk iets van God te vinden, denk ik. Dat is in de kerk geïnstitutionaliseerd in het avondmaal. Maar dat begon ooit gewoon met brood en wijn delen aan een tafel.'

Tabitha van Krimpen is uitgeroepen tot Jonge Theoloog des Vaderlands.

Meegenomen

Zelf heeft Tabitha, opgegroeid in Woudenberg, een dorp op de Bible Belt, een grote liefde voor de kerk. Dat wil ze graag overbrengen op haar leeftijdsgenoten. 'De kerk is voor mij een heel waardevolle plek. Een plek waar de maskers afkunnen. Waar je mensen ontmoet die je anders niet zou ontmoeten. Een plek waar je uitgedaagd wordt om aan de traditie je denken te laven, het verhaal van

God te ontdekken. Waar je even boven het dagelijks leven uitgetild wordt. Waar je genade ontvangt en ook weer mag uitdelen. Waar je het leven in een ander perspectief leert zien.' Dat veel meiden en jongens van haar leeftijd dit niet zien, komt voor een groot deel door de ouderen die de kerk bevolken, denkt Tabitha. 'De meeste ouderen delen niet waarom ze in de kerk zitten. Het is een gewoonte voor hen, vanzelfsprekend. Het waarom

wordt niet bevraagd. Je wordt daar als jongere dus ook niet in meegenomen.'

Zingeingsvragen

Veel *millennials* kampen met *burn-out* en eenzaamheid en dat kan volgens Tabitha wel eens te maken hebben met zingeingsvragen waar ze mee worstelen.

Lees verder op pagina 2

Van geven word je rijker

Fondsenwerving voor de kerk

Yvonne Teitsma

Als ik aan mensen vertel wat ik doe, zie ik ze denken: Dat je dat leuk vindt, dat bedelen om geld. Maar fondsenwerving is veel meer dan dat. Het gaat niet om bedelen, maar om geven en ontvangen. Fondsenwerving is geen reactie op een probleemsituatie, fondsenwerving is een vorm van dienstbaarheid. Het biedt mensen de gelegenheid te geven en op die manier onderdeel te zijn van een missie. Dat geven kan op allerlei manieren: je kunt geld geven, maar je kunt ook tijd geven aan je kerk. Of allebei. Met Actie Kerkbalans vragen we aan onze leden en aan iedereen die de kerk en de diaconie een warm hart toedraagt om het kerkenwerk te omarmen en erin te investeren. Doet u mee?

Ik ben sinds 2012 betrokken bij fondsenwerving en Actie Kerkbalans. Eerst in Amstelveen-Buitenveldert en nu voor het tweede jaar in Amsterdam. Nieuw is dat ik sinds 1 september, naast Actie Kerkbalans, ook betrokken ben bij andere fondsenwervingsacties, bijvoorbeeld voor onze pioniersplekken waarmee we zoeken naar andere vormen van kerk-zijn. In deze tijd van het jaar zet ik mij voor de volle honderd procent in voor Actie Kerkbalans. Samen met de penningmeesters en kerkrentmeesters uit de verschillende wijkkerken doen we er alles aan om deze actie weer tot een succes te maken.

De spiritualiteit van fondsenwerving

Toen ik op zoek was naar meer informatie over fondsenwerving, ontdekte ik het boekje van Henri Nouwen *De spiritualiteit van fondsenwerving*. In dit boekje laat Nouwen je ervaren dat fondsenwerven een mooie en dankbare taak is. Het gaat niet om een hulproep 'Help ons, want we zitten in de financiële problemen'. Veel mensen hebben de behoefte om onderdeel te zijn van een groter geheel. Fondsenwerving geeft je de mogelijkheid een

Yvonne Teitsma: 'Fondsenwerving gaat niet om bedelen, maar om geven en ontvangen.'

bijdrage te leveren aan een mooie missie of een project dat je aan je hart gaat. Het biedt je de kans je talenten voor dat goede doel in te zetten. Niemand wil het gevoel hebben nutteloos te zijn. Nouwen schrijft: We horen bij elkaar omdat Jezus ons bij elkaar heeft gebracht. Dat gevoel van saamhorigheid is een belangrijke *drive* om te geven. Van geven word je niet armer, maar rijker. Je kunt er

voor elkaar zijn. In dat geheim van geven en delen zit de uitdaging, ook voor Actie Kerkbalans. Samen zijn we kerk. We kunnen het Griekse woord *ecclesia* vertalen met kerk, maar ook met gemeenschap. Dat is zo mooi aan het woord kerk. We bedoelen er het gebouw én de gemeenschap mee. Voor allebei moeten we zorgen. Voor elkaar en voor de ruimte waarin we bij elkaar komen om

God en elkaar te ontmoeten. Natuurlijk ook voor de mensen om ons heen. We willen mensen laten kennis maken met de Bijbelse verhalen en tradities. Dat doen we stedelijk met onze communicatiecampagnes rond kerst en straks met Pasen. Ik denk hierbij ook aan onze taak om naar onze naasten om te zien. Dat doen we met de vele buurtactiviteiten die in de wijken worden georganiseerd. Ik denk aan de stedelijke diaconale projecten zoals het Wereldhuis en het daklozenpastoraat. Iedereen snapt dat daar geld voor nodig is. Maar dat niet alleen: we hebben ook andere talenten nodig om te kunnen blijven voortbestaan. Het is de kunst om niet te denken in verliezen en krimp maar in kracht en kansen. En vanuit die kracht en kansen wil ik iedereen van harte uitnodigen om mee te doen aan Actie Kerkbalans, of aan welke andere fondsenwervende actie dan ook. Om ook op die manier je talenten te geven, want van geven word je rijker.

Geef voor je kerk

Doet u mee aan Actie Kerkbalans? U kunt uw bijdrage overmaken op rekening NL90 RABO 0373741472 t.n.v. Protestantse Gemeente Amsterdam en de naam van de wijkgemeente die u wilt steunen. Uw bijdrage is volledig bestemd voor de eigen wijkkerk. Overboeken via 'MijnPKA' kan ook. Graag zelfs! U kunt hiervoor een account aanmaken via protestantsamsterdam.nl/mijnpka Uw persoonlijke wachtwoord vindt u op het serviceformulier of u kunt het opvragen op bovengenoemde website.

Jonge Theoloog des Vaderlands Tabitha van Krimpen

Vervolg van pagina 1

'Wie ben ik, wat doe ik ertoe? In een stad als Amsterdam ben je pas iemand als je het gemaakt hebt: goed in je werk, mooi huis, gezinnetje. Dan doe je ertoe. Dan mag je meepraten. Juist de kerk kan daar een ander geluid in laten horen: alle mensen horen erbij. Geloof scherpt je om op een andere manier naar de samenleving te kijken en naar jezelf. Je gaat nadenken over wat voor jou een goed leven is. De kerk biedt daar handvatten voor in een tijd waarin je het vooral zelf maar moet uitzoeken.'

Mentorschap

In de kerk van de toekomst waar Tabitha als Jonge Theoloog over wil meedelen, moet de kerk de vraag stellen waar de evangelische beweging zo goed in is: wat kunnen wij voor jou doen en wat kun jij voor ons doen? Heel praktisch en *to the point*. 'In de protestantse kerk is de senioriteit van belang. Kom eerst maar eens in de kerkenraad en dan zien

we wel verder. Wat ik goed zou vinden is een mentor-constructie. Koppel mensen aan elkaar. De jongere kan van de oudere leren en omgekeerd. Een mooi voorbeeld daarvan is wat De Kwekerij doet met Wat is wijsheid? Waarbij verschillende generaties met elkaar aan tafel zitten.

Wie ben ik, wat doe ik ertoe?

Ik pleit zeker niet voor een aparte jongerenkerk. Neem nou de viering. Laat een jongere het Bijbelverhaal voorlezen en organiseer niet alleen een kinderkerk en een tienerprogramma, maar denk ook aan twintigers en dertigers.

Zij hebben ook behoefte aan een plek.' Dat de kerkleiding de urgentie vaak nog niet door heeft, bleek bij een sollicitatie van Tabitha voor een functie van bestuurder met affiniteit met jongeren. 'Ik had te weinig ervaring werd mij gezegd. Er is toen gekozen voor een zestiger. En dan zegt de kerk: wat is het toch moeilijk om jongeren te bereiken. Maar johoe, ik steek mijn hand op, doe er iets mee!'

Mijn 95 stellingen tegen de kerkdeur

Sleutels

Het aantal jongeren dat nog bij de kerk hoort, daalt nog steeds. Op dit mo-

ment is 92 procent van de belijdende kerkleden ouder dan 40 jaar. Niettemin blijft Tabitha optimistisch: 'We vormen dan misschien maar 8% van de leden, maar die 8% wil wel wat. We moeten denk ik toe naar een kerk waarin jongeren letterlijk en figuurlijk de sleutels krijgen. Met de boodschap: wij waarderen jou, wij vertrouwen jou en we vinden belangrijk wat je in te brengen hebt.' Soms voelt ze zich een jonge Maarten Luther, de kerkhervormer die zijn wensen aan de deur van de kerk spijkerde toen er niet naar hem geluisterd werd.

'Tegen mijn vriend zei ik dit weekend: als er na dit jaar nog niets is veranderd in de kerk, ga ik net als Luther mijn 95 stellingen tegen de kerkdeur spijkeren! Wat ik hoop, is dat jongeren iets herkennen in mijn oproep, dat we onze krachten kunnen bundelen. Het is nog niet te laat, maar de tijd dringt.'

Engel van Amsterdam

Virgie Tonogan is de eerste Engel van Amsterdam. Zij is vrijwilligster in het Wereldhuis.

foto: Marloes van Doorn

'Blij met iedereen die ik kan helpen'

Hanna Blom-Yoo

In deze nieuwe rubriek portretteren we Amsterdammers die vanuit hun geloof een bijzondere bijdrage leveren aan de Amsterdamse samenleving. In deze eerste aflevering: Virgie Tonogan. Zij is vanaf de oprichting van het Wereldhuis, dus al meer dan 10 jaar, vrijwilliger bij het Wereldhuis als maatschappelijk werkster. Hanna Blom-Yoo sprak haar over haar motivatie om mensen zonder papieren te helpen.

In het Wereldhuis wordt er van alles georganiseerd en gedaan voor en met mensen zonder papieren. Zo wordt er samen gekookt, zodat iedereen wat om handen heeft en kan socializen. Virgie Tonogan houdt spreekuur in de kelder van de Protestantse Diaconie Amsterdam voor mensen die hulp nodig hebben. Vaak zijn het uitzichtloze situaties, waarbij mensen op weinig regelingen een beroep kunnen doen omdat ze geen papieren hebben.

Hoe bent u bij het Wereldhuis terechtgekomen?
Ooit begon ik met het helpen van mensen uit de Filipijnen, waar ik ook vandaan kom. Ik ondersteunde ze bij de procedures, maar gaf in het

begin ook taalles. Ik deed dit naast mijn werk als hartverpleegkundige. Ze zochten mensen die in Nederland in de verpleging wilden werken, er was toen al een tekort. Ik was jong en had zin in avontuur, dus meldde ik me hiervoor aan. Eigenlijk zou het een contract van 3 jaar zijn in het Onze Lieve Vrouwengasthuis in Amsterdam, maar ik begon hier net wat mensen te leren kennen en ben gebleven. Wel heb ik me na een aantal jaren laten omscholen tot maatschappelijk werker, waardoor ik ook als professional aan de slag kon voor de mensen zonder papieren.

Wat is uw motivatie om zich in te zetten voor het Wereldhuis?

Ik wilde graag iets bijdragen. Zolang ik de mogelijkheid heb om mensen te helpen, vind ik dat ik dat moet doen. Ik ben katholiek en volg het voorbeeld van Jezus, die zich ook inzette voor andere mensen. Ik ben allang met pensioen, maar werk nog steeds voor het Wereldhuis. Mijn oud-collega's die ook allemaal met pensioen zijn, vragen zich af wanneer ik nou eens ga stoppen. Maar ik voel me nog goed, dus ik vind het prima om nog langer door te gaan.

Wat is het mooiste dat u hebt meegemaakt in uw werk voor het Wereldhuis?

Eigenlijk ben ik blij met elke persoon die ik kan helpen. Het is fijn om te zien hoe dankbaar ze zijn met onze hulp. Daar doe ik het voor. Soms blijven mensen hier terugkomen, ook nadat ze een

verblijfsvergunning hebben gekregen. Ik moet ze dan zeggen dat ze hier niet meer kunnen komen, omdat ze niet meer in onze doelgroep vallen. De dame die je net tegenkwam bij de ingang van het Wereldhuis, heeft ook net haar verblijfsvergunning gekregen, maar komt steeds bij me langs. Ik verwijs haar steeds door naar de gemeente Amsterdam, maar ze sloot ons gesprekje weer af met: 'Tot de volgende keer!'

En wat is het meest frustrerende dat u hebt meegemaakt?

Er zijn veel dingen frustrerend aan dit werk. Maar een van de lastigste dingen is om mee te maken dat mensen die oud en ziek zijn teruggestuurd worden. Ze hebben in hun land van herkomst geen sociaal netwerk meer, ook kunnen ze er niet zeker van zijn dat ze daar goede medische zorg ontvangen. Ik vind dat je eigenlijk alleen maar jonge mensen moet terugsturen, omdat zij nog de mogelijkheid hebben om een sociaal netwerk op te bouwen.

U ondersteunt nog steeds veel mensen uit de Filipijnen. Waar lopen zij op dit moment het meest tegenaan?

De meeste mensen uit de Filipijnen zijn hier werkzaam als huishoudelijk werker of domestic worker. Deze beroepsgroep heeft in Nederland nergens recht op; ze krijgen ook geen verblijfspapieren en kunnen geen aanspraak maken op de sociale zekerheid. Hierdoor zijn ze ook kwetsbaar voor

uitbuiting of voor ziekte. In dat laatste geval gaan mensen vaak toch terug naar de Filipijnen, om weer bij hun familie te zijn. Samen met de vakbond FNV probeer ik de positie van de huishoudelijk werkers te verbeteren. Al weet ik niet zo goed waarom dit nog steeds niet gelukt is, we zijn al jaren bezig en boeken helaas weinig vooruitgang. Het gekke is dat veel kinderen trouwens niet door hebben dat ze hier illegaal verblijven. Tot hun 18e hebben ze namelijk gewoon recht op onderwijs. Pas vanaf hun 18e is het onmogelijk om een opleiding te doen. Ik pleit er daarom ook voor dat ouders hier wel van tevoren met hun kinderen over spreken, zodat de onmogelijkheid om een opleiding te doen niet rauw op hun dak valt.

Wordt er dan niet gewaarschuwd voordat mensen naar Nederland reizen?

Dit soort moeilijkheden calculeren mensen al in als ze vertrekken naar Nederland. Voor hen is bovenal het geld verdienen belangrijk, dus de andere uitdagingen nemen ze op de koop toe. Zolang het nog mogelijk blijft om op deze manier geld te verdienen, zullen er mensen blijven komen die als huishoudelijk werker aan de slag willen. Hun aantal is ook alleen maar toegenomen sinds de jaren '70 van de vorige eeuw.

U bent de eerste geïnterviewde in onze rubriek Engel van Amsterdam. Wat vindt u daarvan?

Ik voel me helemaal vereerd en vind het ook bijzonder dat ik met engelenleugels op de foto mag!

Daarom geef ik aan de kerk

2022
Actie
Kerkbalans

Iris Stekelenburg

Waarom geven mensen geld aan de jaarlijkse actie Kerkbalans? We vragen het aan enkele gemeenteleden van kerken die aangesloten zijn bij de Protestantse Kerk Amsterdam.

Als ik zing, vind ik het makkelijk om te geloven

Ik studeerde in Amsterdam en bezocht verschillende kerken, waaronder de Westerkerk. Ik was op zoek naar een koor en hoorde daar de cantorij. Prachtig! Ik werd lid en vond dat een prettige aanleiding om met regelmaat naar de Westerkerk te gaan.

Als ik zing, vind ik het makkelijk om te geloven. Dat is een fijne gewaarwording. Ik heb ook belijdenis gedaan. Sinds ik met mijn lief om de hoek ben komen wonen, raak ik steeds meer betrokken bij de Westerkerk. We hopen dat, als corona voorbij is, ons huwelijk er kan worden ingezegend. Dan ga ik heel hard zingen!

Ik vind de kerk van belang voor de stad, de wereld en voor mijzelf. Het is fijn dat de Westerkerk haar best doet het Woord levend en

Maaike Luttikhuis vindt het heerlijk in de Westerkerk.

de gemeente draaiend te houden. Of dat nu online of fysiek is. Ik geef aan de kerk omdat ik ook iets kost. Zelfs als je de kerk niet bezoekt, worden er administratieve kosten voor je gemaakt.

Jean Poppes voelt zich thuis in De Binnenwaai.

Bedankt voor het Licht

Als ik De Binnenwaai binnenkom, voelt dat als thuiskomen. Ik ben ineens blind geworden. Braille is lastig te leren op latere leeftijd. Ik ken gelukkig veel liederen uit mijn hoofd en anders neurie ik mee. Ik drink graag koffie in De Binnenwaai, dat mag nu met een kleine groep. Dat vind ik heel gezellig, daar geniet ik echt van. Het zijn lieve mensen. Deze plek moet blijven bestaan.

Daarom geef ik aan de kerk. Ik raak er altijd aan de praat. Dan vertel ik bijvoorbeeld over de tijd dat ik nog roeide in 1972 en een meisje met het syndroom van Down mij wilde feliciteren met mijn overwinning. Ze gaf me spontaan drie zoenen, met snottebellen en al. Ook ben ik gevraagd om mee te werken aan een filmpje voor de kerk, dat doe ik graag. Ze weten me altijd wel te vinden. Ik heb nog wat licht in mijn rechteroog. Daar dank ik onze lieve Heer in de hemel voor: 'Bedankt voor het Licht!'

Ik kan in de kerk kwijt wat in mijn hart leeft

Vanaf mijn tiende jaar kom ik in de protestantse kerk in Osdorp Sloten. Ik heb het hele samen-op-weg proces meegemaakt. Nog steeds kom ik bekenden van vroeger tegen in de kerk. Ondanks de beperkingen die de coronamaatregelen met zich meebrengen, merk ik een gevoel van saamhorigheid.

Toen ik werd bevestigd als ouderling voelde ik warmte en oprecht vertrouwen om me heen. Het moment was daar. Ik ben altijd betrokken bij deze kerk. Zo ben ik weleens voorgegaan

in vesperdiensten, heb lezingen en gebeden verzorgd en leid af en toe de ouderenbijbelsprekingskring. Ik kan in dit werk kwijt wat er in mijn hart leeft.

Ik geef graag voor concrete zaken. Ik vind het fijn als ik weet wat er met mijn geld gebeurt, waaraan het wordt besteed. Ik geef niet omdat het moet, maar omdat ik het nodig vind.

Hilda Tomasouw bezoekt al bijna haar hele leven de kerk in Osdorp Sloten.

Ik vind gezelligheid en geborgenheid in de kerk

Toen ik zes jaar geleden in Amsterdam kwam wonen, bezocht ik de Taizévieringen. Daar ontmoette ik iemand die me enthousiast maakte voor de catechese-groep van de Oranjekerk. Ik woonde in de Rivierenbuurt, dus dat was mooi meegenomen. Het sprak me meteen aan. Het is een leuke, open groep voor mensen tussen de 25 en 35. We praten over Bijbelverhalen, het geloof, maar ook over filosofische onderwerpen.

De Oranjekerk is nu echt mijn kerk geworden. Ik ben ook betrokken bij de kinderkerk, KIK. Toen we echt niet bij elkaar konden komen door de coronamaatregelen, hebben we de kinderen af en toe een brief gestuurd met knutselspullen. Ze maakten een foto van het resultaat en appten de foto of ze brachten hun kunstwerk naar de Oranjekerk.

We kunnen helaas nog steeds met weinig mensen naar de kerk komen. Ik mis de gezelligheid en geborgenheid van het samenzijn. Ik merk meer dan ooit dat dit moet blijven bestaan en daarom geef ik voor de kerk. De predikant, het gebouw, het moet allemaal betaald worden.

Jeanine Vos is betrokken bij de kinderkerk in de Oranjekerk.

ligheid en geborgenheid van het samenzijn. Ik merk meer dan ooit dat dit moet blijven bestaan en daarom geef ik voor de kerk. De predikant, het gebouw, het moet allemaal betaald worden.

Een kerk waar engelen uit het dak komen

Toen ik in Amsterdam kwam wonen, ben ik naar veel kerken geweest om te kijken waar ik me het meest thuis voelde. Dat was de Nassaukerk, aan de rand van de wijk waar ik woon. Er gebeuren daar verrassend mooie dingen. Zo kwam er met kerst een engel uit het dak naar beneden! Geweldig. Er is veel betrokkenheid onderling en met de buurt. Je komt hier de mooiste paradijsvogels tegen.

Ik ben lid van de kerkenraad. Ik werk en denk ook van daaruit mee over de gang van zaken.

Het is bijzonder hoeveel mensen klussen oppakken om - zeker ook in coronatijd - elke viering tot een feest te maken. Online hebben we zelfs meer bezoekers dan normaal.

Ik geef aan de kerk omdat ik zie wat het voor mensen betekent. Een plek voor verbinding, om verdriet maar ook hoogtepunten te delen.

Margot Rijnierse is lid van de kerkenraad van de Nassaukerk

Hier voel ik me thuis, deze plek moet blijven

Zo'n acht jaar geleden verhuisden mijn partner en ik van Nijmegen naar Amsterdam. In Nijmegen waren we nauw betrokken bij de kerk en dat wilden we hier ook graag. Dus maakten we een kerkenronde, maar het viel nog niet mee een goede plek te vinden waar we ons thuis voelden. Na de uitvaart van mijn moeder uit die kerk in Nijmegen, ruim drie jaar geleden, besepte ik dat ik toch echt heel graag bij een kerk wilde horen. We gingen met nieuwe moed op zoek en voelden ons welkom in de Keizersgrachtkerk. Een wisselende groep bereidt de vieringen voor. Ik doe daar graag aan mee. Ik hoor er verhalen en 'tegenverhalen' die je aan het denken zetten.

Ik werk in de zorg. Daarom bezocht ik al heel snel de kerkdiensten niet meer in coronatijd. Wat ik het meest miste, is het zingen en het elkaar ontmoeten. Ik volg de vieringen af en toe online. Hoe mooi het ook is dat dit technisch kan, ik zie uit naar het moment dat we weer in de kerk samen kunnen zijn. Het gebouw, de

Hanneke van Laarhoven is regelmatig bezoeker van de Keizersgrachtkerk.

videoapparatuur voor de online diensten, de predikant, cantor en organist, dat kan allemaal niet voor niets. Daarom geef ik aan mijn kerk. Omdat ik het belangrijk vind dat deze plek waar ik me thuis voel, blijft bestaan.

Deze interviews waren eerder in iets aangepaste vorm ook te lezen op protestantsamsterdam.nl

'Elke woensdag eten we met elkaar'

Christelijke leefgemeenschappen bieden nieuwe vorm van kerk-zijn

Janneke Donkerlo

Bij christelijke leefgemeenschappen denken de meeste mensen aan kloosters. Maar er zijn in Nederland ook zo'n 75 christelijke *leken*-gemeenschappen. Rosaliene Israël - theologe en predikant-scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam - promoveerde op het onderwerp. Als ervaringsdeskundige begeleidt zij nu bestaande en nieuwe woongroepen.

Tussen 2000 en 2016 woonde Rosaliene Israël (44) in een van de oudste christelijke leefgemeenschappen van Nederland, midden op de Amsterdamse wallen. Daar merkte ze dat ze niet de enige was die interesse had in deze vorm van christen-zijn. 'Er wilden meer mensen bij ons komen wonen dan waar we plek voor hadden, terwijl in de jaren daarvoor juist nog ruimten leegstonden.' Het leven in de woongroep combineerde Israël destijds met een predikantschap net buiten Amsterdam. Toen ze daar in 2013 stopte, stond ze op een kruispunt: een andere kerkelijke gemeente zoeken of zich inhoudelijk verdiepen. Ze koos voor het laatste. 'Onze leefgemeenschap had in de loop der jaren een breed netwerk opgebouwd. Zo was ik gefascineerd geraakt door de keuze van jonge christenen tussen de 25 en 45 die - net als ik - hadden gekozen voor een christelijke woongroep. Ik dacht: hoe mooi zou het zijn als ik vanuit theologisch oogpunt hierop zou kunnen promoveren? Waarom willen mensen dit, waar lopen ze tegenaan en hoe houden ze het vol?'

Ieder doet waar hij goed in is

Van de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) kreeg Israël groen licht. Wat bij het verzamelen van informatie enorm hielp, was de - mede door Israël opgerichte - Vereniging Religieuze Leefgemeenschappen Nederland. Onder haar supervisie hebben Herman en Anna van Veelen-Blomgren een enquête gehouden onder 63 van de 75 christelijke leefgemeenschappen in Nederland die nadrukkelijk openstaan voor volledige lekenparticipatie. Momenteel begeleidt Israël een dag per week woongroepen die zijn gelieerd aan de Protestantse Kerk en Diaconie Amsterdam. Ze kijkt daarbij onder meer naar de groepsdynamiek (hoe een groep onderling functioneert) en helpt de leden ontdekken wat ze nodig hebben om te kunnen blijven realiseren wat hen voor ogen staat.

Diversiteit en kernwaarden

Zo hielp Israël in 2016 bij de oprichting van woongroep Hugo de Groothof in Amsterdam-West. Deze leefgemeenschap maakt deel uit van het complex met binnentuin dat de Protestantse Di-

Teun Pieter de Snoo (midden) woont met zijn gezin in de christelijke woongroep Hugo de Groothof in Amsterdam-West.

foto: Marloes van Doorn

aconie Amsterdam in 1880 liet bouwen voor weduwen en wezen. Honderd jaar later kregen alle appartementen onder meer eigen sanitair en vervolgens zocht de diaconie naar mogelijkheden om het vastgoed meer in dienst te stellen van 'omzien naar elkaar'. In tien van de vijftig appartementen - 13 volwassenen en 7 kinderen - is nu de leefgroep gevestigd. Teun Pieter de Snoo (31) woont er vanaf het begin met zijn vrouw en drie kinderen: 'Een vriend van ons vroeg of dat iets voor ons zou zijn. Wij zijn christelijk opgevoed en wilden de uitdaging wel aangaan. We wonen nu met een divers gezelschap; de een is katholiek, een ander evangelisch, weer een ander heeft een antroposofische achtergrond. Sommige leden zijn academisch gevormd, anderen zijn meer praktisch ingesteld. Of je nu homo of hetero bent, wit of zwart: iedereen is in principe welkom.' Onder begeleiding van Israël kwamen de leden overeen dat alle activiteiten in dienst moesten staan van vier kernwaarden: schoonheid, rechtvaardigheid, spiritualiteit en het aangaan van relaties. Voor tijdelijke opvang is bijvoorbeeld een appartement gereserveerd. De Snoo: 'Elke woensdag eten we met elkaar en iedere dag beginnen we met een gezamenlijk ochtendgebed in de voormalige regentenzaal. Soms zijn er losse activiteiten. Ieder doet waar hij of zij goed in is. Bijvoorbeeld het organiseren van een kledingruil. Rond Sinterklaas heeft iemand in de gezamenlijke hal een open haard geschilderd waar kinderen uit het hele complex hun schoentje konden zetten.'

Concreter geloven

Kenmerkend voor jonge mensen is de

actiegerichtheid, weet Israël: 'Daardoor kan de eigen ontwikkeling in het gerand komen. Ik weet uit ervaring hoe belangrijk het is om niet uitsluitend de groepsdynamiek leidend te laten zijn. Ieder mens is uniek en heeft behoefte aan zijn eigen spirituele weg. In ons onderzoek zagen we dat ook terug. De grootste uitdaging is om een balans te vinden tussen je privéleven, je eigen spiritualiteit, de zorg voor de gemeenschap en de doelgroepen waarop de groep zich richt. Deze pijlers vormen het fundament, de grond waarop je bouwt.' Voor De Snoo - in het dagelijks leven docent onderzoekvaardigheden op de politieacademie - is zijn geloof door het leven in de woongroep veel concreter geworden. 'Hoe ga je om met irritaties? Hoe geef je elkaar feedback? Daar zijn we inmiddels best goed in geworden. Elk half jaar is een van ons de *primus-inter-pares*. Deze houdt in de gaten of afspraken worden nagekomen en spreekt mensen daar zo nodig op aan. Op deze manier blijft de sfeer open en goed. Op zondag kerkt iedereen in zijn eigen kerk, zo ontstaat er in de groepsdynamiek geen eenheidsworst.'

Van sloppenwijk naar Slotervaart

Een andere christelijke leefgemeenschap waar Israël als begeleider bij betrokken is, is die in Slotervaart. Deze bestaat nu ruim vijf jaar. Een van de bewoners is Sanne Evers (39) momenteel werkzaam als leerkracht op een basisschool: 'Tot 2014 woonden mijn man en ik in Indonesië. In een hecht team werkten we in een sloppenwijk voor de *Overseas Missionary Fellowship*. Kort voordat we terug zouden keren naar Nederland, kregen we een mailtje van

een vriend die geïnspireerd was door de Eltheto-leefgemeenschap in Amsterdam-Oost. Of we interesse hadden in een nieuw op te richten christelijke woongroep. Dat kwam als geroepen, want huisje-boompje-beestje in Nederland, dat trok ons niet zo.' Toch duurde het nog twee jaar voordat alles rond was en hun nieuwe onderkomen gereed was. Evers: 'Eerst waren er zo'n tien geïnteresseerden, maar vertraging in de verbouwing leverde veel spanning op. Uiteindelijk bleven wij met vier volwassenen over, waaronder mijn man en ik. Op basis van de begrippen 'betrokken zijn op elkaar' en het 'vormen van een buurtgerichte leefgemeenschap' kwamen er gaandeweg nieuwe mensen bij de groep. Dat gaf veel nieuwe energie. We wonen hier nu al jaren met veel plezier.'

Elke ochtend gezamenlijk gebed

Iedere zondagavond heeft de woongroep een eigen avondgebed met liturgie en liederen uit Taizé. Maandelijks is er op de woensdagavond een grotere Taizéviering voor mensen van buiten. Evers: 'Samen stil zijn - bezinnen en bidden - helpt om als christelijke leefgemeenschap de focus erin te houden.' Ook in de buurt is de groep actief. Van de wekelijkse buurtmaaltijd maakt in-

middels een diverse groep van zo'n 50 mensen gebruik. Evers: 'Ook organiseren we in de buurt een maandelijks vuilprikactie. Verder bieden we elke maand een reflectie-middag aan en soms spelactiviteiten of iets rondom feestdagen.' De woongroep in Sloterdijk is veel naar buiten gericht. Soms te veel, vindt Evers: 'We vergeten soms om het gewoon leuk te hebben met elkaar als groep.' Een ander knelpunt waar christelijke leefgemeenschappen mee te maken hebben, is de ruimte, aldus Israël. Met drie opgroeiende kinderen vraagt ook Evers zich af of hun plek op den duur wel ruim genoeg zal zijn. 'Op een gegeven moment hebben zij ook behoefte aan een eigen kamer.' Sinds Israël en haar gezin in 2018 uit de woongroep op de wallen stapten, zijn ze verhuisd naar een appartement in de Bijmer. Toch mist ze de toegevoegde waarde van het leven in een christelijke leefgemeenschap: 'Het bieden van gastvrijheid - iets wat mij heel erg aanspreekt - doe ik liever in groepsverband. Je hoeft het dan als stel of gezin niet alleen te doen. Iets soortgelijks geldt ook voor de vormgeving van spiritualiteit. Ik vind het heel prettig om daar samen een vorm voor te zoeken en elkaar te blijven inspireren.' Inmiddels zijn Israël en haar man, samen met een ander echtpaar, op zoek naar een plek om een nieuwe gemeenschap te beginnen.

Voor meer inspiratie

Lees het rapport *Wij delen gewoon ons leven* op verenigingreligieuzeleefgemeenschappen.nl. Of luister naar de gratis podcast *Leefgemeenschappen op spotify*.

Studentenpastoraat draait om verbinding

Riekje van Osnabrugge neemt afscheid

Mirjam Nieboer

Hoge verwachtingen had Riekje van Osnabrugge toen ze in 1992 aantrad als halftijds studentenpastor bij - toen nog - de Gereformeerde Kerk van Amsterdam. Ze begon aan de toenmalige Hogeschool Holland bij de opleiding hbo Verpleegkunde. De verpleegkundigen maakten in hun stages veel mee, die konden vast wel een pastoraal steuntje in de rug gebruiken, dacht ze en dacht ook haar werkgever.

'Ik ging in de kantine zitten met het beeld van Pater van Kilsdonk in mijn hoofd, die waar hij maar opdook studenten om zich heen had. Maar naar mij kwamen ze niet. Ze vonden me best een leuk mens hoor, maar ze hadden al zoveel gesprekken: intervisie, supervisie... Ik moest het over een andere boeg gooien.' Nu ze met vervroegd pensioen gaat, kijkt ze terug op bijna 30 jaar studentenpastoraat.

Een dominee,
een humanist
en een moslima

Studentenpastor Riekje van Osnabrugge: 'De samenstelling van de studentendoelgroep is in de loop der jaren flink veranderd.'

foto: Marloes van Doorn

Het begin was pionieren *avant la lettre*, zegt Riekje lachend en veegt daarbij het imaginaire zweet van haar voorhoofd. Pionieren begint met netwerken, netwerken tot je erbij neervalt. Dus dat deed ze, aan de hogeschool. Een grote gezamenlijke wens van docenten en studenten bleek een meditatie- en gebedsruimte voor de christelijke, joodse en moslim studenten te zijn. Riekje zag haar kans schoon, dit was een project naar haar hart! Met studenten van de drie geloofsstromingen vormde ze een werkgroepje dat zich over de inrichting van de gebedsruimte boog. 'In de IJhallen kochten we een Perzisch tapijt. Bij gebruik van de gebedsruimte rolden de moslims de Pers uit en na afloop weer op. Andere studenten zaten er te mediteren. Het was een gerol van jewelste!' Er kwamen ook regels, zoals: schoenen uit voordat je de ruimte betreedt. 'Tegenstanders van een islamitische gebedsruimte hadden daar lak aan, maar de onderlinge omgang van de gebruikers was toch vooral respectvol. De islamitische studenten zochten in die tijd naar een meer westerse vorm van de islam. We richtten een dialooggroep op. Dat was heel vormend en gezellig. Ik heb toen zelf ook nieuwe inzichten gekregen in de islam.'

Vreemdlanifestival

Wie van protestants-christelijke huize komt en in Amsterdam heeft gestudeerd, kent ongetwijfeld VE90. Het pand in de Van Eeghenstraat, bij het Vondelpark, was van 1980 tot 2011 in gebruik bij het studentenpastoraat. Riekje had er als student al goede herinneringen aan, nu kwam ze er als pastor, naast haar uren op de hogeschool.

Weer die lach: dit was inderdaad heel andere koek! Met collega studentenpastor Ton Honig begon ze het HBO Eetcafé, ze leidde een gespreksgroep over Bijbel en cultuur, runde met collega André Fox een Bijbels café, startte ook daar een dialooggroep met islamitische studenten. Eerst liep het goed, maar het waren de jaren van de secularisatie. De interesse voor het studentenpastoraat liep terug en de landelijke financiering werd steeds minder. Het chique pand in Zuid werd te duur voor de VU. 'Een dieptepunt', herinnert Riekje zich. 'Mijn collega's waren wegbezuinigd, de hogeschool had me niet meer nodig, de VU ging zich herbezinnen op vormen van pastoraat voor studenten. Daar zat ik dan in mijn eentje.'

Naar
mij kwamen
ze niet

Met de komst van een nieuwe collega, Ranfar Kouwijzer, ging er een andere wind waaien. Er kwam meer aandacht voor actuele, maatschappelijke kwesties zoals het vluchtelingenbeleid. Ze organiseerden het Vreemdlanifestival, met en over vluchtelingen, in de gastvrije Keizersgrachtkerk, met onder meer *meet and greets* met vluchtelingen. Veel kerkelijke en maatschappelijke organisaties in Amsterdam haakten

aan. Het festival gaf een goede impuls aan nieuwe initiatieven rond vluchtelingenwerk. Toch verdween deze diaconale insteek weer uit het werk van de studentenpastores, mede door nieuwe bezuinigingen. VU en de Protestantse Kerk Amsterdam begonnen samen een vernieuwde vorm van studentenpastoraat. Dat werd het huidige levensbeschouwelijke studentenplatform *NEWConnective*: met een dominee, een humanist en wat later ook een moslima.

Niet-religieuze zoekers

De samenstelling van de studentendoelgroep is in de loop der jaren flink veranderd, constateert Riekje. 'Toen ik begon, bereikten we studenten van wie de ouders nog iets met de kerk hadden. Voor de volgende generaties was kerk en geloof iets van de grootouders. Studenten van nu zijn er meestal nog verder van verwijderd.' Daarbij komt, denkt Riekje, dat christelijke studenten hun weg wel weten te vinden naar een christelijke studentenvereniging en/of wijkkerk. 'Bij ons komen vooral de niet-religieuze zoekers.' Dat vraagt om een heel andere benadering. Daarbij komt dat de online communicatie steeds belangrijker is geworden in het contact met de studenten. Dit is door corona nog versterkt. Maar live of online - in alle activiteiten draait het om verbinding. Neem het event *Friendshipping*, een vorm van *speeddaten* aan de hand van levensvragen, niet om een partner te vinden maar om vrienden te maken. Riekje: 'Daar komen vaak ook de wat introvertere studenten op af die het best lastig vinden om contact te leggen of om een gesprek gaande te

houden. Aan het eind vragen we: wat neem je mee en wat laat je achter? Dan hoor je terug: leuk om op deze manier anderen te ontmoeten, je wordt benieuwd naar elkaar. Dat is precies wat we willen.'

Vooral niet-
religieuze
zoekers

Sinds corona is het bereik onder de internationale studenten toegekomen. Voor de helft van de activiteiten is de voertaal tegenwoordig Engels. Riekje zucht: 'Dat vind ik best een uitdaging!' Maar het levert wel leuke activiteiten op, zoals de *Bring Your Own Bias*-dinners (vooroordelen diners) voor studenten van verschillende nationaliteiten. 'Hilarisch en confronterend wat buitenlandse studenten dan bijvoorbeeld over Nederlanders zeggen en vice versa. Het is heel leerzaam en ook weer verbindend.' De rouw-activiteiten voor studenten die Riekje aanbood, vormen een rode draad in haar werkzame leven. Ieder jaar begeleidde ze een, vaak twee besloten rouwgroepen en daarnaast rouwcafé's. 'Er is in alle tijden helaas behoefte aan. *NEWConnective* is een belangrijke plek geworden waar studenten terecht kunnen die te maken hebben met verlies.'

Vrije ruimte

Veel studenten zitten in een zoekende fase van hun leven. De vragen zijn in de kern hetzelfde gebleven, constateert Riekje. Wie ben ik, waar kom ik vandaan en hoe moet ik mijn leven inrichten? Soms met een religieuze lading: door wat of wie word ik gedragen? 'De rol van studentenpastoraat is altijd geweest dat je een ruimte biedt waar alle vragen, twijfels, onzekerheden en zekerheden op tafel kunnen komen, zonder dat je erop wordt afgerekend.' Niet om er vervolgens op te reageren met vrome praatjes. Riekje: 'Ik ben er niet om het geloof of de kerk te promoten, maar om studenten te laten ervaren wat de betekenis ervan kan zijn. Dat je de ruimte ervaart dat je er mag zijn en je verbonden kunt voelen met onbekende anderen.' Riekje kan het werk met een gerust hart achterlaten, want er komt een opvolger voor haar. Dat vindt ze een geruststellende gedachte. 'Ik hoop dat er altijd zo'n plek voor studenten blijft bestaan. Juist in deze maatschappij, waarin je vaak de maat genomen wordt.' Haar werk heeft haar persoonlijk ook gevormd, constateert ze aan het eind van haar loopbaan. 'Toen ik student was, was er een studentenpastor die maatschappelijk betrokken was maar ook heel Bijbelgetrouw. Van hem heb ik geleerd dat je de wereld van Bijbel en geloof en de seculiere wereld niet van elkaar kunt scheiden. Dat inzicht heeft zich door mijn werk alleen maar verdiept. Als die werelden elkaar niet raken, als de hemel de aarde niet raakt, stelt het geloof niets voor.'

Bemoediging voor zoekende zielen

Welkom in de Alle-Dag-Kerk

Janneke Donkerlo

Wie overdag een moment van rust en inspiratie zoekt, kan op woensdag terecht bij de middagpauzediens in de Alle-Dag-Kerk. Als pijler tussen twee zondagen. Of - voor niet-kerkgangers - om de week doormidden te zagen.

Wie meent dat de Alle-Dag-Kerk een nieuw verschijnsel is, heeft het mis. Sinds 1932 biedt de stichting een plek van rust voor vermoeide zielen. In de vooroorlogse crisisjaren waren deze baanbrekende, oecumenische middagdiensten van 12.15 uur tot 13.00 uur razend populair: de belangstelling was zo groot dat alle kerkbanken bezet waren en er zelfs drie dezelfde diensten achter elkaar plaats vonden. Bijna negentig jaar later staan de deuren tussen de middag nog steeds open voor iedereen. Niet meer op alle doordeweekse dagen maar - gezien de tanende belangstelling - alleen op woensdag.

Een dankbaar mens

Een van de trouwe bezoekers is Jan Buchner (74). Geheel op zijn gemak, in keurig grijs pak, zit hij op een van de voorste banken. Iedere woensdag komt de gepensioneerde administrateur met openbaar vervoer vanuit Amstelveen naar het Begijnhof. Op de klanken van het orgel zingt hij met luide, vaste stem mee met het eerste lied: Daar ruist langs de wolken. Tijdens het vierde lied - Zingt nu de Heer, stemt allen in - komen de voorganger en twee bestuursleden van de Alle-Dag-Kerk naar voren. Vandaag is er een vrouwelijke dominee. Na het lezen van een korte Bijbeltekst spreekt zij de aanwezigen toe met een overdenking

Aline van de Watering is bestuurslid van de Alle-Dag-Kerk.

van zeven minuten. Daarna volgt het gebed, de collecte, de zegen en het slotlied. 'Het samen zingen is een wezenlijk onderdeel van de liturgie', vertelt Buchner na afloop van de dienst. 'Het tilt ons boven onszelf uit, zo heb ik dat altijd ervaren. Mijn vrouw en ik zijn beide gelovig opgevoed. Het liefst wilde ik predikant worden, maar dat is er nooit van gekomen. Pas toen ik in 2007 een herseninfarct had gehad, besloot ik alsnog in Utrecht de hbo-opleiding theologie te volgen. Ik sta nu ingeschreven in het landelijke PKN-register voor kerkelijk werkers. Hier in de Alle-Dag-Kerk doe ik altijd veel inspiratie op. Van het infarct ben ik volledig hersteld, maar helaas is mijn vrouw enkele

jaren terug overleden. Toch voel ik mij nog steeds een dankbaar mens.'

Bevrijding in plaats van betuiging

Aline van de Watering (34) is sinds vorig jaar bestuurslid van de Alle-Dag-Kerk. In tegenstelling tot Buchner is Van de Watering antireligieus opgevoed, maar ze was wel enige tijd op zoek. 'Ik heb geshopt bij verschillende religies. Ik ging naar een moskee, een synagoge, verschillende kerken en zelfs bij de Scientology heb ik een keer mijn licht opgestoken. Het meest raakte ik geïnspireerd door het verhaal van Jezus. Zijn manier van leven, zijn boodschap van liefde en vergaande gelijkwaardig-

heid raakt mij elke keer weer. Ook het openstaan voor anderen is wat mij betreft een belangrijke waarde.' De Alle-Dag-Kerk is nog steeds een onafhankelijke, oecumenische stichting. Hier geen uitsluiting van refo's of vrijzinnigen. Zowel mannelijke als vrouwelijke voorgangers dragen hun steentje bij. Net als hetero- en homo-dominees. Zelfs de behoudende rooms-katholieke priester Antoine Bordard prijkte vorig jaar op het predikantenrooster. Maar zo revolutionair als het concept voor de oorlog was, door de ontkerkelijking en antireligieuze sentimenten verliest het evangelie steeds meer terrein. Terwijl juist ook nu veel mensen op zoek zijn naar bezinning en zingeving, aldus Van de Watering. 'Voorheen was de kerk meer moralistisch en betuigend. Ik ervaar het evangelie in deze tijd juist als enorm verbindend en bevrijdend.'

Ook al komen nog maar weinig mensen naar de Alle-Dag-Kerk, elkaar inspireren doen de bezoekers wel van harte. Van de Watering: 'Toen ik tegen de Surinaamse Gisela vertelde over mijn moeilijke zwangerschap en dat ik erg gespannen op een miskraam zat te wachten, gaf ze mij het advies om tegen mijn lichaam te praten. Daar werd ik heel rustig van. Ik ervaarde een soort overgave. De volgende nacht had ik een miskraam. Ik was niet verdrietig, ik realiseerde me dat het zo goed was.'

Wat de toekomst brengen moge...

Komend jaar wil het vijfkoppige bestuur tijdens een retraite in een klooster stilstaan bij de toekomst van de Alle-Dag-Kerk. Een lastig vraagstuk, want de liturgie is traditioneel, iets wat veel niet-kerkelijken juist afstoot. Van de Watering: 'We willen een inspiratie zijn voor nieuwe mensen, maar ook de vaste bezoekers niet van ons vervreemden.' Alle overdenkingen kunt u lezen en beluisteren op [spotify](https://spotify.com/alle-dag-kerk) en allegdagkerk.nl. De gehele dienst kunt u iedere dinsdag vanaf 12.00 uur terugluisteren via radiobloemendaal.nl

Zet vandaag die eerste stap

Daniël van Duijn is lid van de groene Keizersgrachtkerk

Els van Swol

In deze nieuwe rubriek Groene Kerk bijt Daniël van Duijn het spits af. Hij is oprichter van LEF de stem van jongeren in de politiek, docent aardrijkskunde, verhalenverteller, auteur en lid van de Keizersgrachtkerk die sinds 2016 Groene Kerk is. Hoe groen wil je het hebben?

Daniël: 'In de Keizersgrachtkerk hebben we een klimaatgroep van mensen die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan. Die begon in 2013 met het organiseren van informatieavonden. Groene kerk zijn is namelijk niet alleen een gebouw verduurzamen, het betekent bijvoorbeeld ook dat je de kerkgangers informeert over hoe je een groene levensstijl kunt ontwikkelen. Via *crowdfunding* kwamen er zonnepanelen op het dak. De gemeentemaaltijden werden vegetarisch met een veganistische optie. Dit voorkomt dierenleed en ontbossing. Het gaat ook over deelname aan de klimaatmars, groene theologie, *fair trade* producten kopen en het groen beleggen van je pensioen of verzekering.'

Gedrag en levensstijl

Daniëls verhaal werkt aanstekelijk. De volgende vraag is dan: waar moet een kerkelijke gemeente beginnen om Groene Kerk te worden? 'Start ook met zo'n groep', zegt hij vol vuur. 'Begin met zonnepanelen op het dak, als dat kan. De investering verdient zich terug. Bespaar op stookkosten, isoleer het gebouw bijvoorbeeld met voerzetramen of schelpen onder de vloer, zet een wormenhotel neer in de tuin. Betrek de buurt erbij, zeker als je over een warmtepomp gaat denken. Maar richt je ook op gedrag en levensstijl en stel elkaar vragen als: hoeveel heb je nodig om gelukkig te zijn? Kan het ook anders? Organiseer vaker een klimaatdienst!' Ideeën te over. Het is vooral een kwestie van doen, van de eerste stap zetten, weet Daniël.

Butterfly effect

'We moeten niet in *ecorexia* vervallen', waarschuwt hij: zó duurzaam leven, dat je er ongelukkig van wordt. 'Alles telt, ook de kleine stappen. Jouw keuze heeft heel veel invloed op de generaties na ons. Het is als het *butterfly* effect: een verandering vroeg in de keten kan gigantische invloed hebben op gebeurtenissen later in de keten. Het zijn geen druppels op een gloeiende plaat, maar stap voor stap manieren om een

Daniël van Duijn op het dak van de Keizersgrachtkerk met de zonnepanelen.

systeem te laten kantelen. Het zijn allemaal stapjes in de goede richting die hoop geven. Zonder hoop zal de maatschappij niet verbeteren. We moeten goed voorouderschap voordoen. Dat is iets anders dan rentmeesterschap. We erven de aarde niet als ons bezit, we lenen de wereld van onze kinderen. We moeten ervoor zorgen dat de volgende

generaties gezond kunnen leven. Daar moeten we jongeren zelf bij betrekken. In onze kerk waren jongeren de aanleiding om een plan voor 2030 en verder te maken.'

Balans tussen natuur- en cultuurtijd

Op de vraag waar hij zelf staat, antwoordt Daniël van Duijn met een ver-

gelijking tussen natuur- en cultuurtijd. Het eerste gaat uit van het ritme van de maancyclus, van de seizoenen. Het tweede is als het stokje van de dirigent, dat de maat aangeeft. Hij wil de balans herstellen tussen beide. 'We moeten af van de immense nadruk op kloktijd en het kapitalisme. Alles op aarde heeft een natuurlijke groeicyclus, van geboorte tot de dood. We moeten weer leren afsterven, zoals iets dat na verloop van tijd minder wordt. Niet steeds alles maar groter willen hebben. Dus: niet een grotere televisie kopen, maar eens een boek lezen. Minder eten als je ouder wordt, want je hoeft niet meer te groeien. Meer tijd geven aan alles en stil staan bij de betekenis van het leven, dat een geschenk is. Geniet ervan. Van het zijn zelf, in plaats van je af te vragen of je tekortschiet. Je bent geliefd. Sta daar bij stil.'

Ook groen worden?

Kijk eens op: keizersgrachtkerk.nl (zoek: Kkg2030) groenekerkerk.nl

Maarten van Duijn (37) groeide grotendeels op in Amsterdam. Hij woont in Heiloo en is partner bij een accountantskantoor in Hoofddorp en Alkmaar. Maarten en zijn gezin vertrokken uit Amsterdam omdat ze toch nog een stap wilden zetten in hun leven, maar hij blijft lid van de Protestantse Kerk Amsterdam. Hij was voorzitter van de kerkvernieuwing (een commissie van de Algemene Kerkenraad), maar is sinds 1 januari penningmeester.

'De penningmeester draagt verantwoordelijkheid van de financiën ten aanzien van de begroting, jaarrekening en het financiële beleid van de Protestantse Kerk Amsterdam. Er spelen, wat mij betreft, momenteel twee thema's: Hoe zetten we ons vermogen in door te beleggen in de duurzame kerk (vernieuwing van de kerk, maar ook de Groene Kerk) en hoe betrekken we een nieuwe generatie? Worden jongeren nog wel lid van de kerk? Moet je andere manieren vinden, zodat zij ook financieel een steentje bijdragen? Een voorbeeld is het oprichten van de open community Holy Hub.

Ik doe vrijwilligerswerk omdat ik het goed vind om, naast je drukke werk, je talenten in te zetten voor de kerk. Ik ben rijk gezegend door God: wat je krijgt, weer doorgeven. Leef je alleen voor jezelf of maak je de keuze om ook iets voor een ander te doen? Bovendien zijn de contacten verrijkend, ze zijn heel anders dan met zakelijke relaties.

Al woon ik in Heiloo, ik kan de Protestantse Kerk Amsterdam niet loslaten. Het is lastiger na de verhuizing, maar veel vergaderingen en gesprekken vinden plaats via Teams en Zoom. Bovendien ben ik in een half uur in Amsterdam. Waarom ik het belangrijk vind dat mensen aan de kerk geven? Het gaat mij vooral om de gemeenschap van gelovigen: de gemeenschap die samen de kerk vormt, betrokken met elkaar. Al die ontmoetingen: het begint vanuit de relatie, maar wat een warmte vloeit daaruit voort. Zoals omzien naar elkaar en het helpen met praktische klussen.'

Baukje Burggraaff

HART & ZIEL

Foto: Marjolijn van Doorn

COLUMN

Als het licht uitgaat

Margrietha Reinders
Buurtdominee in Betondorp

**Reageren? Mail naar
redactie@protestantsamsterdam.nl**

Het bestaan als kerkplanter vraagt soms om kleine onderbrekingen: regelmatig haak ik even af om met glazige ogen te turen naar de televisie. Onderwijl nog wat append, mailend en postend op de social media die mij helpen om in contact te blijven met mensen en netwerken. Het internet is ideaal om afspraken te maken, dingen te regelen en contact te houden. Maar ook om de huur te betalen, de tandartsrekening te vereffenen, de online bestellingen en de afhaalmaaltijd te verrekenen en de giften aan goede doelen te doen. Al zappend kun je je mails afwerken en reageren op facebookberichten. Misschien tegelijkertijd nog een podcast beluisteren of een mooi YouTube-filmpje doorsturen. Een lief berichtje plaatsen op de familie-app. Wie herkent dit niet? Ik zie mezelf als onhandig en weinig bedreven in het digitale communicatieverkeer,

maar ondertussen ben ik er erg afhankelijk van geworden. Zonder het te merken. Tot... vorige week plotseling het licht uitging. Van het ene moment op het andere werd alles donker door een stroomstoring in ons postcodegebied. Geen televisie, geen lamplicht, geen gas, geen verwarming, geen koelkast, geen printer geen... internet. Alleen een kaarsje, een zaklantaarn en een warme trui. Wat koude erwtensoepp. Niemand te bereiken, geen informatie, een telefoon die langzaam leegliep. Mijn ouders bellen, mijn buurvrouw, mijn kinderen, mijn zusje? Onmogelijk.

Natuurlijk kwam het goed! Na een donkere en koude nacht straalde het licht weer en kon ik mijn pioniersgemeente weer appen. Het nieuws op NPO 1 weer volgen, de verwarming hoog zetten, mijn ouders een berichtje sturen. Deze

column schrijven en doorsturen. Wat een opluchting en wat een *wake-up call!* Ik besepte opnieuw hoe kwetsbaar onze hele gedigitaliseerde samenleving is. Afhankelijk van stroomvoorziening en informatie via internet en media. Als het licht uitgaat, zijn wij volkomen weerloos. Ik denk dat die afhankelijkheid ons ernstig bedreigt. Zonder dat wij het beseffen.

Maar toch. Deze maand is de maand van Epifanie: de verschijning van het Licht. Van God zelf die in onze verloren wereld mens wordt. Zijn grote Licht gaat nooit uit, welke duisternis ons ook zal overvallen. We kunnen altijd inloggen op zijn 'powerbank', zijn onuitputtelijke energiebron. Laten we ons blijven oefenen om die liefdevolle energiestroom op te vangen, ook wanneer de samenleving in het donker zit. *Be the Light!* Geef licht!

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
Januari 2022,
jaargang 13, nummer 1

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Mirjam Nieboer

Eindredactie agendakatern:
Baukje Burggraaff

Bureauredactie: Iris Stekelenburg,
abcreactie.nl

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Ontvangt u Kerk in Mokum nog niet thuis? Een gratis abonnement opgeven (of opzeggen) doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad.

Verschijningsfrequentie: Kerk in Mokum verschijnt 9x per jaar als blad van 12 pagina's. Het volgende nummer komt uit in februari 2022.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Damen Drukkers - Werkendam

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

protestantse kerk
amsterdam

Pleisterplaats voor de ziel